Juozas Kreivenas
1602 So. 48 Court
Chicago 50, Ill.

Lietuvos nacionalinė
M.Mažvydo biblioteka

DIRVA

Nr. 85 Liepos-July 25, 1960 Cleveland, Ohio

Amerikos sportininkai Vilniuje

Amerikiečiai stalo tenisininkai pralaimėjo prieš vilniškių jaunių grupę.- Nebesiseka Kaledienei. - Pipynienė gali patekti į Romą.

Liepos 8 dieną, po rungtynių Maskvoje, į Vilnių užsuko Amerikos stalo teniso komanda ir liepos 9 d. žaidė su vilniškiais. Amerikiečiai pralošė 6:3 santykiu, ir tai prieš vilniškių jaunių grupę. Amerikiečiai stalo tenisininkai dar visai jauni ir be didesnio patyrimo tarptautinėse rungtynėse. Maskvoje jie irgi pralaimėjo.

Lietuvių grupėje iš merginų stalo tenise dabar labiausiai pasižymi Laima Balaišytė (stalo teniso meisterės duktė), iš jaunųjų vyrų — vokiško vardo ir rusiškos pavardės lietuvis (reportažuose įsakmiai lietuviu vadinamas) Helmutas Lysinas. (Lysin, lietuviškai išvertus, būtų Plikius).

NEBESISEKA KALĖDIENEI

Buvusi moterų ietininkių pasaulio čempionė Birutė Zalagaitytė Kalėdienė liepos pradžioje dalyvavo Maskvoje įvykusiose šešiolikos šalių atletikos varžybose (varžybos buvo surengtos rusų sportininkams broliams Znamenskiams paminėti). Šį kartą Kalėdienė numetė ietį tik 48 m. 18 cm. ir nepateko net į varžybų finalą.

Laimėdama pasaulio čempionės vardą, B. Kalėdienė buvo numetusi ietį 57 m. 49 cm. Latvė Ozolina (Uozuolinia) šįmet birželio 4 d. Bukarešte nusviedė net 59 m. 55 cm.

A. Baltušnikas tose pačiose varžybose Maskvoj disko metėjų tarpe užėmė trečią vietą, nusviedęs diską 55 m. 31 cm. (I vieta — Buchancevas, 56 m. 15 cm., II — Trusenevas, 55 m. 34 cm.).

PIPYNIENĖ GALI PATEKTI Į ROMĄ

Moterų šuolininkių į vandenį Sov. S-ga galės siųsti į olimpiadą Romoje tik dvi. Viena kandidatė jau aiški, rusė N. Krutova. Į antrą vietą rungtyniauja dvi kandidatės: R. Gorochovskaja ir Aldona Kareckaitė Pipynienė.

1958 metais Aldona Kareckaitė (tada dar ne Pipynienė) iškovojo savo srityje Europos čempionės vardą. Bet 1959 metais ji negalėjo dalyvauti varžybose, nes buvo susižeidusi ranką. Tačiau šių metų varžybose vėl pasirodė labai gerai, geriau už savo konkurentę Korochovskają, o kai kuriais požiūriais net geriau už visų geriausiąją Krutovą. Todėl tikimasi, kad A. Pipynienė pateks į olimpiadą, nors ir negalės atstovauti savo krašto, Lietuvos.

PERDAUG "UNIFORMŲ"

Pastaruoju metu Lietuvoje krautuvėse pasirodė daugiau gatavų drabužių. Juos gana noriai perka, nes visiems jau atsibodo amžina kova su artelinėmis siuvyklomis, kuriose daugiau biurokratijos, negu siuvėjų. Bet, kaip pačioje Tiesoje rašoma, "pirkėją erzina vienas dalykas: jis žino — jei parduotuvėje nusipirks gatavą drabužį, apsirengs tarsi uniforma, nes tuo pačiu paltu, palaidine, suknute vilkės šimtai".

"PIGIOSIOS" KAINOS

Viena mergina šiauliuose apsidžiaugė gavusi labai pigiai nusipirkti medžiagos suknelei palaidiniui (chalatui). Už medžiagą linų šilko suknelei sumokėjo 60 rublių, o palaidiniui — 26. Bet už pasiuvimą artelėje pareikalavo 70 rublių už suknelę ir 55 už palaidinį. Privačiai gavusi pasisiūti per pus pigiau. Vistiek, už lengvutę suknelę ir palaidinuką išėjo mažiausia savaitės uždarbis.

(LNA)

SOVIETAI BUVO SULAIKĘ JAV LAIVĄ

Tik dabar paskelbta, kad ginkluotas sovietų laivas tarptautiniuose vandenyse liepos 7 sustabdė patikrinimui amerikinį prekinį laivą, sulaužydamas tarptautinius jūrininkystės įstatymus.

Tai atsitiko, savaitei praėjus nuo amerikinio žvalgybinio lėktuvo RB-47 numušimo Barentso jūroje. Rusai kaltino, kad RB-47 įskridęs į rusų teritorinius vandenis. JAV paneigė tai.

Amerikinis laivas, kurį rusai sulaikė šiauriniame Pacifike, buvo Ocean Eva, gabenęs kviečius iš Portland, Ore., į Indiją.

Laivo kapitonas J. J. Buskin pasakoja apie incidentą: "Buvome patekę į tirštą miglą, kuri tęsėsi keturias dienas. Penktosios rytą, miglai truputį prasisklaidžius, pamatėme svetimą laivą, iš šiaurės plaukiantį į mus. Jam priartėjus, pro žiūronuspamatėme rusų karininkus, kurie davė ženklą tuoj pat sustoti".

Tai buvęs rusų karo laivyno patrulinis laivas, labai stipriai ginkluotas. Kai amerikinis prekinis laivas sustojo, rusas pakenčiama anglų kalba paklausė laivo vardo, kas yra jo savininkas, iš kur ir į kur plaukiąs. "Aš paklausiau jį, kodėl mus sustabdė tarptautiniuose vandenyse", pasakoja J. J. Buskin, bet rusas teatsakė: "Ačiū, galite plaukti tolyn."

Sulaikytasis laivas tuo metu buvo maždaug 350 mylių atstume nuo sovietinių Kurilų salų.

RUSAI ĮSIPAREIGOJO "GINTI" KUBĄ

Kubos gynybos ministeris Raul Castro baigė vizitą Maskvoje, išsiveždamas sovietų pažadus, kad visas komunistinis blokas padėsiąs Kubai kovoti eventualios JAV karinės intervencijos arba ekonominės blokados atveju.

Kaip Maskvos radijas skelbia, Sovietijos sostinėje Raul Castro tarėsis su visomis raudonosios armijos viršūnėmis, o minėtus pažadus jam išreiškęs pats Chruščiovas. Prileidžiama, kad Raul Castro tarėsis ir ginklų reguliarių užpirkimų mainais už cukrų.

Grįždamas iš Maskvos, Castro vėl sustojo Pragoje, kur tęsia anksčiau pradėtas slaptas derybas su Čekoslovakijos vyriausybe.

• **Valst. sekr. Herteris** paneigė, kad JAV yra planuojančios karinę intervenciją Kuboje. Jis pabrėžė, kad niekada nėra su prez. Eisenhoweriu kalbėjęs apie tokią akciją ir valstybės departamentas neruošiąs tokių planų.

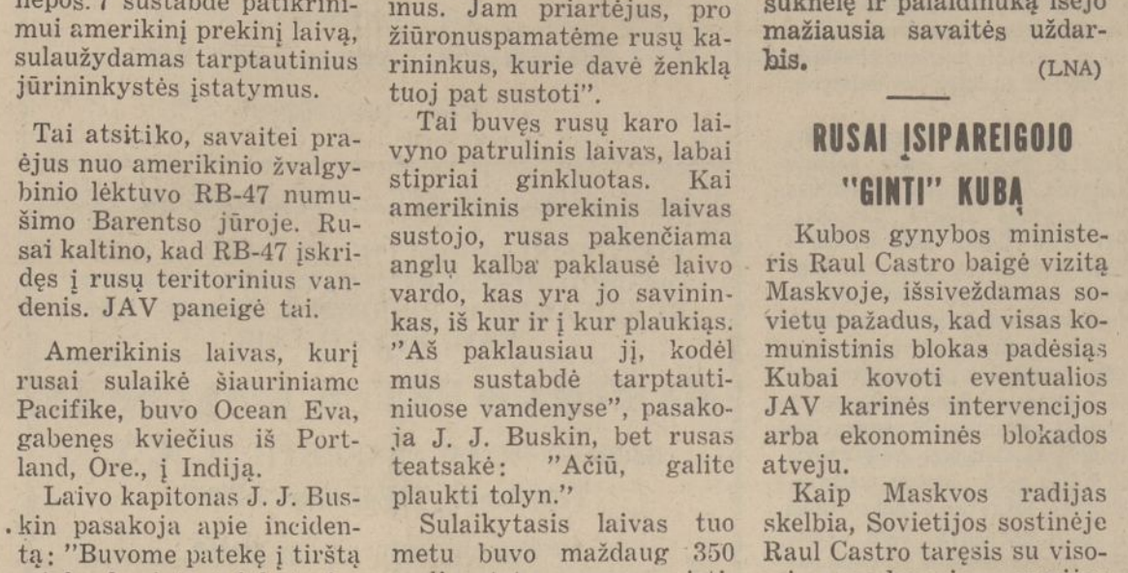

KAIRĖJE: Vaizdas iš Dariaus-Girėno skridimo sukakties minėjimo Romuvos Parke, Brocktone. Už vėliavų matyti dalis Bostono Mišraus choro, Amerikos Legijono atstovas J. Bock, Paula Ketvirtienė, Massachusets valst. sekretorius ir demok. kandidatas į gubernatorius Joseph D. Ward, Stepono Dariaus posto komand. Ed. Ketvirtis, Myk. Venis ir Jonas Romanas.

Brocktone Romuvos Parke liepos 17 d. įvykusiame piknike, Stepono Dariaus veteranų postas išrinko gražuolę--Feliciją Prakapaitę iš So. Bostono. Nuotraukoje: Posto komand. Edmundas L. Ketvirtis, apvainikuota gražuolė Felicija Prakapaitė ir posto moterų pirmininkė Paula Ketvirtienė.

SOVIETAI LIEJA TULŽĮ DĖL PAVERGTŲJŲ TAUTŲ SAVAITĖS

Į Pabaltijo grobio šventę atsiųstos Kremliaus viršūnės įtikinėjo pavergtuosius, kad jie turi džiaugtis komunistine vergija

Iš Sovietijos vadų ir laikraščių reakcijos aiškiai matoma, kad Pavergtųjų Tautų Savaitės paskelbimas Jungtinėse Amerikos Valstybėse pataikė į komunistinio režimo silpniausią vietą, "achilišką kulnį".

Praeitą savaitę visos Sovietijos laikraščiai buvo pilni kalbų ir straipsnių prieš prez. Eisenhowerį, kurie buvo spausdinti kartu su propagandinėmis panegirikomis, kaip pavergtosios Pabaltijo valstybės "iškilmingomis nuotaikomis" švenčia sovietinės vergijos įvedimo sukaktį.

Oficialūs komunistų partijos ir sovietinės vyriausybės organai paskelbė Kremliaus vadų sveikinimus komunistų vadukams Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje.

Visą savaitę Pabaltijo kraštuose buvo organizuojami masiniai mitingai "išreikšti džiaugsmui dėl liaudies išlaisvinimo iš po buržuazinio fašistinio bato". Gyventojai buvo įtikinėjami, kad jie niekada taip gerai nėra gyvenę, kaip dabar, po sovietiniu režimu. Tačiau tos propagandos pastangose buvo ryškiai pastebimas noras nuslėpti nervingumą, kurį sukėlė Pavergtųjų Tautų savaitės paskelbimas.

Vilniuje pagrindiniu kalbėtoju liepos 21 iškilmėse buvo Chruščiovo dešinioji ranka ir partijos teoretikas Michailas Suslovas. Jis šaukė, kad "amerikiniai imperialistai ir jų tarnai juokingai bandą sugadinti mūsų tautų (savitarpinius) santykius". Jo žodžiais, "jie tikisi, kad buržuazinio nacionalizmo liekanos sovietinėse Pabaltijos respublikose išsilaikysiančios, bet visos tos priešiškos machinacijos yra pasmerktos žlugimui". Esą praradę tikrovės jausmą tie, kurie galvoją, kad "tikrai laisvos tautos užsidėtų imperializmo vergijos pančius".

Lygiai prieš metus, viceprez. Nixonui lankantis Maskvoje, Pavergtųjų Tautų Savaitės paskelbimas buvo iššaukęs eilę Chruščiovo pykčio prasiveržimų ir priekaištų. Šiemet bene aštriausius puolimus prieš Baltuosius Rūmus išreiškė komunistų partijos organas Pravda savo vedamajame, kur apie Pavergtųjų Tautų Savaitės paskelbimą buvo pasakyta: "tai dar viena akiplėšiška ir kvaila provokacija, pasūdyta nedovanotiniais melais".

"Jeigu Jungtinių Valstybių prezidentas tikrai susirūpinęs pavergtomis tautomis, tai jam nereikia toli eiti," toliau sakoma straipsnyje. "Užtenka jam pažvelgti, kas dedasi jo paties namuose, kad pamatytų, ar tikrai daugelis yra laisvi pačioje Amerikoje."

Panašias frazes kartojo ir Kremliaus kalbėtojai Pabaltijo grobio šventėse: minėtasis Suslovas Vilniuje, Mikalojus Švernikas, buvęs Sovietijos "prezidentas" ir partijos prezidiumo narys, Rygoje ir Otto V. Kussinen, iš suomių kilęs partijos prezidiumo narys, Taline.

TRUMPAI IŠ VISUR

* JUNGT. TAUTŲ SAUGUMO TARYBOS posėdyje, kuriame buvo svarstomas sovietų skundas dėl RB-47 incidento, Sovietijos užs. reik. min. pavad. Kuznecovas įnešė rezoliuciją, reikalaujančią pasmerkti JAV už "provokacijas" ir priversti, kad Washingtonas imtųsi skubių priemonių išvengti jų pasikartojimo. Jis taip pat pareiškė, kad abu suimtieji lėktuvo įgulos nariai būsią teisiami "visu sovietinių įstatymų griežtumu". Salėje, pirmojoje publikos eilėje, posėdį sekė visų šešių įgulos narių žmonos.

* VALSTYBĖS DEPARTAMENTAS pareikalavo, kad iš JAV nedelsiant išvyktų trečiasis sovietų pasiuntinybės sekretorius Piotr Ježov, kuris buvo sugautas už 1000 dolerių beperkąs aviacinės strateginių taikinių nuotraukas.

JT GEN. SEKR. HAMMARSKJOLD atidėjo savo kelionę į Kongą laukdamas atvykstančio į New Yorką Kongo premjero Lumumbos. Pastarasis, prieš išvykdamas, ilgai tarėsi su Ganos premjeru Nkruma, ir pastarasis įtikinėjęs Lumubą, kad laikas kelionei į Jungt. Tautas dabar nesąs dėkingas. Leopoldvilėje, prieš išvykdamas į New Yorką, Lumuba netikėtai pasirašė 50 metų sutartį su viena amerikine bendrove, kuriai bus leista naudoti krašto mineralinius ir hidroelektrinius resursus.

Atominiai šnipai

Auksciausioji bausme – 14 metu kalejimo

Vieno dalyko Fuchsas nepapasakojo Skardonui, užrašančiam jo prisipažinimų protokolą: techninių atominės bombos duomenų. Jis išdavė juos rusams, bet britų karališkosios policijos valdininkui nutyli, nes tas neturįs leidimo tokių dalykų klausytis.

Skardonas ramiai priima Fuchso pareiškimą. Maloniai šypsodamasisi, jis klausia atominį fiziką:

--Ar jūs tuos duomenis išvardintumėte specialistui?

Fuchsas sutinka ir pasiūlo Michaelį Perriną. Skardonas pritaria, ir daroma pertrauka iki sekančio apklausinėjimo sausio 30.

Savaitgalį atominis fizikas nori praleisti Harwellyje. Jie atsisveikina, ir Skardonas palydi jį laiptais. Fuchsas yra visiškai paskendęs savo mintyse ir visai nepastebi, kad yra sekamas.

Naktį iš penktadienio į šeštadienį Harwellyje nutinka keistas įvykis. Prieš 10 valandą vakaro atominio centro saugumo policijos šefas, kapitonas Henry Arnold, gauna iš Fuchsą sekančio policisto pranešimą, kad atominio fiziko kabinete tebedeganti šviesa.

Kapitonas Arnoldas, Skardono jau painformuotas apie prisipažinimą, tuoj pat nueina į administracijos pastatą. Špionažu įtariamo atominio fiziko kabinete tikrai dega šviesa. Gal Fuchsas jau ruošiasi bėgti ir prieš tai nori sunaikinti jį kompromituojančią medžiagą?

Policijos šefas tyliai nuslenka koridoriumi, atrakina priešais Fuchso kabinetą esančio kambario duris ir nepaprastai atsargiai, nes sienos yra labai plonos, prisistumia prie jų stalą.

Virš durų yra langelis į koridorių. Arnoldas užlipa ant stalo ir pro langelius žiūri į atominį fiziką, kuris iš stalinės vieną po kito traukia bylas. Kai kurias jų paskaito ir vėliau dokumentus grupuoja tam tikra tvarka.

Prieš 11 valandą Fuchsas išeina iš kabineto, tačiau šviesą palieka tebedegančią. Užrakinęs duris, jis išeina laukan. Henry Arnold lieka savo poste. Jis nedrįsta eiti į priešais stovintį Fuchso kabinetą, nes atominis mokslininkas gali grįžti ir pastebėti, jog yra sekamas. To tuo tarpu reikia išvengti.

Kelias minutes prieš vidunaktį Fuchsas sugrįžta. Arnoldas vėl atnaujina sekimą. Tačiau šį kartą ilgai netrunka. Jau po pusvalandžio Fuchsas atsistoja, užgesina šviesą ir išeina laukan, į savo automobilį.

Dabar Arnoldas gali nueiti į tariamojo mokslininko kabinetan. Tačiau bylos, kurias Fuchsas skaitė, yra nereikšmingos. Jose nėra jokių paslapčių.

Policijos šefas nieko nekeičia, tik įsako atominį mokslininką dar griežčiau sekti. Tačiau Fuchsas nebegrįžta.

Pirmadienį, 1950 sausio 30, jis įlipa į Londonan einantį traukinį. Stotyje jo jau laukia Skardonas, kuris vėl jį nugabena į karo ministeriją, kur jau laukia Fuchso pasiūlytasis specialistas Michaelis Perrinas.

--Aš atsiminiau dar porą smulkmenų, kurios gali būti naudingos. Be to, -- tęsia Fuchsas,--aš esu įsitikinęs, kad ir kiti mokslininkai dirbo rusams...

4 valandą po pietų Fuchsas baigia savo parodymus ir gali vykti į Harwellį, karo ministerijoje prasideda judri veikla.

Reikia paruošti kaltinamąjį aktą, ir tam reikalui atsigabenamas Sir Hartley Shawcross, kuris tuo metu atostogauja. Jis skubiai atvyksta į Londoną, ir jau vasario 2 kaltinamasis aktas yra užbaigtas.

Kapitonas Arnoldas vengia areštą vykdyti Harwellyje, nes reikia išvengti dėmesio atkreipimo. Todėl nutariama Fuchsą dar kartą išsikviesti Londonan. Vasario 2 rytą jis pareikalaujamas įsėsti į popietinį traukinį.

*

Fuchsas atvyksta punktualiai ir nedelsdamas į karo ministeriją. Ten liepiama jam palaukti prieškambaryje. Po trumpo laiko jis nuvedamas pas Scotland Yardo komendantą Leonardą Burtą. Šis pareiškia, kad Fuchsas esąs areštuotas.

Atominis fizikas nieko neatsako. Jis tik atsisėda į kėdę, kaip žmogus, kuriam gresia apalpimas.

Kitą dieną Fuchsas pastatomas prieš taikos teisėją Sir Laurence Dun. Visa tai tėra tik formalumas. Taikos teisėją, kuris su byla visai nėra susipažinęs, paveikia atominio fiziko atvirumas, ir jis klausia:

--Ar galiu tamstai pagelbėti pasirinkti advokatą?

--Aš nepažįstu jokių advokatų, --tyliai atsako Fuchsas.

Sir Laurence pasiūlo jam vieną advokatą ir patvarko, kad Fuchsui būtų gražinti akiniai ir kai kurie kiti dalykai, kurie iš jo buvo atimti arešto metu.

Vasario 10 yra antrasis terminas, ir byla paskiriama kovo 1 toje pačioje salėje, kurioje prieš ketverius metus buvo nuteistas dr. Nunn May.

Salė perpildyta. Kai vyriausias teisėjas viduramžių kostiume įžengia salėn, visi atsistoja. Patylomis šnibždama, kad salėje yra atstovaujami ir karališkieji rūmai Kento hercogienės asmenyje.

Atominio fiziko veidas išduoda jo vidinę depresiją. Prieš pat bylą gynėjas Curtis Bennet jam pasakė, kad jis turįs laukti aukščiausios bausmės, ir paklausė, ar žinąs, ką tai reiškia.

--Taip, žinau,--atsakė Klausas Fuchsas. -- Aukščiausia bausmė--tai mirties bausmė.

Curtis Bannet galėjo jam paaiškinti:

--Aukščiausioji bausmė yra 14 metų kalėjimo.

Sprendimas buvo paskelbtas vėlią popietę. Teisėjas atsistojo ir perskaitė:

--Aukščiausioji bausmė, kurią parlamentas yra numatęs už tamstos nusikaltimą, yra 14 metų kalėjimo, ir aš nuteisiu ja tamstą.

Fuchsas priima sprendimą. Tačiau tuo jo byla dar nebaigta. Jau po dviejų dienų bylos apie atominio fiziko išdavystę persiunčiamos Jungtinių Valstybių prezidentui Harry Trumanui.

(Bus daugiau)

Kodėl Pietų Amerikos kraštai negali ramiai valdytis ir taikiai gyventi? (2)

IGN. ANDRAŠIŪNAS

Žvelgiant į Lotynų Amerikos kraštų ūkiškąjį gyvenimą ir jo raidą, reikia atsiminti, kad prieš pirmą pasaulinį karą dirbo žemę žagre, kurią traukė du pajungti jaučiai. Po pirmojo pasaulinio karo atsirado traktorius, kuris pradėjo medinę žagrę keisti geležiniu plūgu ir akėčiom. O po šio karo beveik visai pakeitė motorizuotos žemės ūkio mašinos visą ūkininkavimo sistemą.

Keliaujant Pietų Amerikos laukais, galima matyti apleistų, skurdžias didžiules ganyklas, žiūrėk, po dviejų mėnesių čia vėšliai auga medvilnė ar žaliuoja milžiniški ryžių ar kukurūzų laukai. O visa tai daro įsiveržęs europietis, japonas, ar kinas, tik labai mažas Lotynų Amerikos vietinis. Šiandien, Pietų Amerikos didžiųjų latifundijų savininkas yra įtikintas, kad ant jo žemės svetimšalis gali jam padaryti pinigo ir kraštui atnešti daugiau naudos. Todėl į europietį jis žiūri su didele pagarba ir skaito, kad tik jis geriausiai gali Pietų Amerikos žemę ir jos turtus išnaudoti. Taigi, be jokių rezervų, šiandieną Lotynų Amerikos gyventojas kreipia savo žvilgsnį į Europą ir tiki, kad tik iš ten gali ateiti jo kraštui gražesnis rytojus.

Ir netenka stebėtis, kaip grybai po lietaus dygsta naujos europiečių — Lotynų Amerikos bendrovės, fabrikai ir įvairios kompanijos Pietų Amerikos krašto turtams eksploatuoti.

Tuo tarpu į amerikonus Lotynų Amerikos gyventojas žiūri su tam tikru rezervu ir nepasitikėjimu, nes praeityje daug kartų jų yra apviltas. Kai kur yra pakaltintas ir Amerikos kapitalas, kad jis jų kraštuose revoliucijas kelia ir nesantaiką jų tarpe sėja.

Teisingai vienas Kolumbijos parlamento narys yra apibūdinęs Pietų Ameriką pagal šią pasakaitę. Pietų Amerika yra viliojanti, su dideliais dvarais ir turtais karalaitė. Jai peršasi trys gražūs jaunikaičiai. Vienas iš jų turtingas, — JAV, kitas išmintingas — Europa, o trečias didelis melagius ir sukčius — Sovietija. Ar karalaitė sugebės tinkamą jaunikį išsirinkti, — priklausys nuo bendros pasaulinės politinės padėties. Norėtųsi, kad ji liktų turtingojo ir išmintingojo nuolatinėje globoje, gal tada išmintingai išsispręstų ir ši rūsčioji mūsų žemės rutulio idėjinių pasaulių drama.

Onos Ivaškienės padėka

Birželio pradžioje Washington, D. C. įvyko keletos dešimtų tautų pasirodymo šventė. Joje Amerikos lietuvius atstovauti garbė atiteko Bostono Tautinių Šokių Sambūriui.

Reikėjo nemaža laiko ir energijos pašvęsti, kad tinkamai pasiruošus kad ne tik prilygus, bet ir pralenkus kitų tautų grupes.

Mūsų pastangos veltui nenuėjo. Tai patvirtina didžiausias Washingtono laikraštis "The Washington Post", kuris birželio 5 d taip įvertino mūsų pasirodymą:

LITHUANIANS SPARKLE AT FOLD DANCE FETE

"... The Lithuanian group from South Boston was an especialy good exemple of what a fold dance group can be... The Lithuanian group proved that folk dancing can have real spectator appeal when it is well performed..."

Tokių rezultatų pasiekta gerokai padirbėjus. Sambūrio nariai, neatsižvelgdami į nuovargį darbavietėje ar mokykloje, uoliai lankė repeticijas ir įtemptai dirbo. Už tai aš sambūrio dalyviams nuoširdžiai dėkoju ir viliuos, kad ir toliau darniai bei su pasišventimu dirbsime bendram mūsų tikslui. O tikslas: puoselėti lietuvių liaudies meną--tautinį šokį ir tautinį drabužį--ir savo viešais pasirodymais garsinti lietuvių tautos vardą, iškeliant jos dabarties kančias, tuo pačiu jungiantis bendron kovon už tautos ir valstybės laisvę.

Tą mūsų tikslą ir mūsų ryžtą gražiai įvertino savo kalboje Laisvos Lietuvos Atstovas Washingtone Juozas Kajeckas, kai jo ir ponios visas sambūris buvo nuoširdžiai priimtas Lietuvos atstovybėje. Ponui Kajeckui ir Poniai mūsų nuoširdus ačiū.

Mūsų darbas ir mūsų pastangos būtų ir pasilikę pastangomis, jei iš lietuvių nebūtume sulaukę piniginės paramos. 32 asmenų kelionė į Washingtoną be paramos iš šalies nebūtų buvusi įmanoma. Kelionei lėšas jau iš anksto telkė ir pats sambūris. Tam tikslui Bostone surengėme 12 tautų pasirodymą. Tą pasirodymą garsinti talkino Darbininkas, Dirva, Draugas, Keleivis ir lietuvių radijas--Laisvės Varpas, Petro Viščinio vedamas, Antano Kneižio ir p. Minkų radijo valandėlės. Už tą talką savo ir sambūrio vardu nuoširdžiai dėkoju.

Nors pasirodymas ir turėjo didelį pasisekimą, vienok gauto pelno kelionei toli gražu neužteko. Reikėjo kreiptis į Bostono lietuvių organizacijas. Talkon nuoširdžiai įsijungė kelios organizacijos ir pavieniai asmenys. JAV LB Bostono Apylinkė pasiėmė globėjo pareigas ir kelionei paskyrė $100.00. Lietuvių Piliečių Klubas paskyrė $50.00, Susivienijimas Lietuvių Amerikoje--328 kuopa Jamaica Plain, Mass.--paskyrė $10.00. Pavieniai asmenys iš Bostono ir tolimesnių vietovių kas $10.00, kas mažesnėmis sumomis taip pat nuoširdžiai parėmė mūsų kelionę. Organizacijų vadovybėms ir pavieniams rėmėjams nuoširdžiai dėkojame.

Nuoširdi padėka Strand kavinės savininkams p.p. Gedučiams, kurių sale nemokamai ištisą mėnesį naudojomės re-

(Nukelta į 3 psl.)

J.S.AUTO SERVICE

Sav. J. Švarcas
1254 Addison Rd.
Cleveland 3, Ohio

Mašinų viršaus taisymas ir dažymas. Motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas.

24 hours towing

Atidaryta nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro.

Dienos telef.: HE 1-6352 Nakties tel.: LI 1-4611

Mes kepame visokius pyragus, lietuvišką duoną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausią vyną, alų ir geriausius mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti.

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg. — Cleveland, Ohio

Ofiso telef.: MAin 1-1773
Rezidencija: OL 7-2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausite pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgičio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Jūros mėgėjus vasaros atostogas praleisti kviečiame prie ATLANTO, ASBURY PARK, N. J.

P. ir O. LANIŲ VASARNAMYJE

Čia ąžuolų apsupto vasarnamio erdviuose kambariuose, už nedidelę kainą, ramiai pailsėsite, pasimaudysite švariausiam paplūdimyje iš visų ATLANTO pakraštyje esančių.

Tik per keletą minučių pėsčiam nuo vasarnamio pasiekiamas vandenynas — paplūdimys, kino teatrai, bažnyčios, krautuvės, restoranai ir kitos pramogų vietos.

Svečių patogumui galima naudotis virtuvėmis, šaldytuvais, maitintis vietoje. Maudymosi mokestis apmokamos savininkų.

Kambarius siūlome užsisakyti iš anksto:

P. LANYS
515 4th Ave., Asbury Park, N. J.

Tel. PR 6-9783

LIETUVIŠKI SŪRIAI, JUODA DUONA, AUKŠČIAUSIOS RŪŠIES RŪKYTI KUMPIAI, DEŠROS IR SKILANDŽIAI PIGIOMIS KAINOMIS GAUNAMI KRAUTUVĖJE

MARTHA & PETER LISAUSKAS

6409 56 ROAD, MASPETH 78, N. Y.
Telephone: TWaining 4-8087

Prekes siunčiame ir per paštą.

IŠKIRPKITE IR ATSIŲSKITE ŠĮ KUPONĄ

Prašau atsiųsti .....
Nurodykit prekę

.....

Nurodykit adresą: .....
Name

.....
No. Street City State

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS ...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikią važinėt, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
- Numatoma, kad nuo šių metų liepos 1 d. dividendai bus pakelti iki 4¼.

FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORPORATION — SAFETY OF YOUR SAVINGS INSURED UP TO $10,000.

MUTUAL Federal SAVINGS
and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanauskas, Pres.

TRECIOKAS AGENCY

SENIAUSIA LIETUVIŠKA KELIONIŲ AGENTŪRA

Kelionių bilietų parūpinimas ir pinigų persiuntimas į visus kraštus
TAIP PAT IR VISOKIOS RŪŠIES APDRAUDA
Kur tik besiruoštumėt keliauti, tuoj susiriškit su mūsų įstaiga

ALBINAS IR KAZYS TREČIOKAI
311 Walnut Street, Newark 5, N. Jersey
Telefonas: MArket 2-4867

Sibiro tremtinio atsiminimai (31)

A. Valasevičius

ČIA IR ARKLIO GYVENIMAS NĖ KIEK NELENGVESNIS

Kolchozuose daugiau s i a moterys, o čia kadrus gauna iš lagerių ir daugumoj vyrai. Moterys čia brangesnės, bet joms mandagiai nekalba. Čia kalbos "grožis" greičiausia bus pasiekęs aukščiausį laipsnį. Čia laisvosios meilės žemė. Kada vedasi, niekur jokių susirašymų nedaro. Kai kurie tremtiniai turi savo šeimas savoj tėvynėj ar išskirtas tremtyje. Vyžas sumaišo labai paprastai. Yra tokių moterų, kurios turi po 5-6 vaikus ir kiekvienas kito tėvo. Iš jų veidelių gali matyti, kokios rasės buvo jų tėvai. Pati moderniausia, kuri čia praktikuojama, tai kolektyvinė meilė. Aš jos neaprašysiu. Bet norėčiau sulaikyti skaitytojo ranką, įmančią akmenį mesti į tą paleistuvystės jūrą.

Neaprašysiu ir kasdieninių, mums taip įkyrėjusių, darbų. Juos galima įsivaizduoti. Ir šiandien, pavyzdžiui, mes atsikėlėm 5 val. ryto, kai tik sargas pamušė į pakabintą geležį. Pusryčiauti kai kurie einam į valgyklą. Valgom kopūstų sriubą su duona, kuri jau antra savaitė du kartus į dieną ir vis ta pati. Ji skani, ir mes po kruopų serijos skaniai valgom. Čia rublis neturi didelės galios: turi tai pirkti, ko yra. Pusryčiaujam keikdami virėją, nors kiekvienas žinom, kad ji nekalta.

Šį kartą iki darbovietės tik 8 km. Arčiau nepasitaikė, nes artimesni miškai iškirsti. Einam virtine viens paskui kitą, trindami stingstančius veidus ir nosis žnaibant virš 40 laips. C. šalčiui. Žiemos šaltis būna nuo 30 iki 50 laips. C.

Važiuoja pro šalį vežikai, ir mes kai kurie užsikariam ant miškui vežti rogių. Mus, lėtai važiuojančius, paveja raitas viršininkas.

— Kaip jums negėda, arklys vos traukia, o jie sėdi susisėdę. Juk tas arklys ir uždirba jums duoną. O tu žiūrėk, kad daugiau nieko nesodintum, — sako vežikui.

Mes sugėdinti nulipam. Tikrai čia arklio gyvenimas nėra lengvesnis už mūsų gyvenimą. Mes turim sukirsti pagal numatytą planą, o jis, vežiko mušamas, išvežti.

D a r bovietėj pirmiausia sukuriam laužus sušilti. Laužai reikalingi ir šakoms deginti. Miško piovėjas išsitraukia laidus ir elektros piūklu verčia medžius. Jis verčia ne visus iš eilės. Renka tik sveikus, kurie neapaugę medžio grybais. O tie grybai tai supuvimo žymė. Jeigu papuola įpuvęs medis, mes jį turim nuostolingai pašalinti, nes jo dešimtininkas nepriima ir į normą neįskaito.

Pietums atveža po dvi bulkutes su margarinu ir duonos kiek nori su atvėsusia arbata. Po pietų medžius piaustom į gabalus. Mes juos vartom apkirsdami ir 5 val. vakaro išeinam į namus.

Vakarienei vėl kopūstų sriuba, bet virėja ramina, kad prasidės kruopos. Vakare nuo 8 iki 10 val. užsiimam savo reikalais. Vieni lopom drabužius, kiti taisom veltinius, skalbiam baltinius ir prie žibalinių lempučių skaitom laiškus ar knygas. Kai kurie, pagal savo papročius, meldžiasi. Budistai atsisėdę ant narų, kojas palenkę po savimi, linguoja galva paliesdami pagalvę. Mes vieni kitų visokius įsitikinimus gerbiam ir neteko matyti, kad kas pertrauktų besimeldžian t į j į. Čia daug yra netikinčių, bet net vagys ir be jokios moralės žmonės tikinčiųjų maldos metu neužkabina.

Sekmadieniais kartais atveža kilnojamą kiną, bet dažniausiai vyksta susirinkimai. Čia jie nepraeina taip ramiai, kaip kolchoze. Darbininkai kritikuoja netikusį aprūpinimą maistu, sanitarinę priežiūrą ir netikusį meistrų darbo organizavimą. Mes galim kritikuoti vienas kitą, bet partinių ir partijos potvarkių negalima. Tų susirinkimų nutarimus protokoluoja, pažada, bet nieko nepagerina.

Šlubuoja plano įvykdymas ir visokiais būdais ragina dirbti. Darbą vaizduoja lyg priešo įsitvirtinimus ir šturmu reikią juos paimti. Mes dirbam ir be jų paraginimų. Tas pagamintas mišras maitina ne tik juos, bet ir mus. Mus ragina dirbti labai viliojančios normos. Jeigu išdirbi 100% normą, gauni 20% priemoką, o už virš 100% pagamintą kubinį metrą moka dvigubai. Jeigu neišeini į darbą vieną dieną, per dvi savaites negauni jokių priemokų.

Jeigu gerai darbas sekasi, mes uždirbam po 30 rub. ir net daugiau. Rusai nesako, kad jie uždirbo 30 rub., bet puslitrį, nes tiek kainuoja pusė litro degtinės.

Mes, kaip katės, pajutusios palietą pieną, stengiamės visomis išgalėmis, bet jie nekreipia dėmesio net į būtiniausius dalykus. Dažnai nėra atvežto benzino sukti mašinai, gaminančiai elektrą. Nėra piūklui piaunamų diržų nei izoliacinės medžiagos. Neizoliuoti kabeliai pavojingi ir dažnai sniege užsidega. Nėra atsarginių pakinktų nei rogių. Rogės nekaustytos. Joms sulūžus, nėra kuo išvežti. Ir visa tai jie laiko smulkmenomis. Mes patys turim rasti išeitį ir planą įvykdyti.

Kitą kartą: **Už vieną lietuvį duotų dešimt rusų.**

... Einam virtine vienas paskui kitą trindami stingstančius veidus ir nosis žnaibant virš 40 c laips. šalčiui...
Vyt. Raulinaičio iliustracija

IVAŠKIENĖS PADĖKA

(Atkelta iš 2 psl.)

peticijoms. Nuoširdus ačiū muzikui Juliui Gaideliui už muzikinės dalies vedimą ir tvarkymą repeticijose ir už mūsų lydėjimą į Washingtoną.

Nuoširdus ačiū p. Povilui Labanauskui už sudarymą sąlygų per V.O.A. tarti žodį į Lietuvą.

Mano nuoširdi padėka priklauso p. Paramskiui už malonų priėmimą ir parodymą žymesnių Washingtono vietų.

Dar kartą Bostono Tautinių Šokių Sambūrio vardu nuoširdžiai dėkoju visiems, kurie padėjo mums nuvykti į Washingtoną birželio 4 dieną į tautų pasirodymo šventę.

Ona Ivaškienė
Sambūrio Vedėja

Trys skautų stovyklos

Baigėsi trys Chicagos skaučių ir skautų stovyklos. Grįžo gražus būrys lietuviško jaunimo sustiprėję ne tik kūnu, bet ir dvasia. Lituanicos ir Aušros Vartų tuntai stovyklavo Custer, Michigan stovyklose, kurios buvo pavadintos Vilnelės ir Žalgirio vardais. Kernavės tuntas surengė savo stovyklą Pewaukee, Wisconsin ir pavadino ją Kernavėlės vardu.

Šiais metais stovyklose stovyklavo žymiai gausesnis būrys stovyklautojų. Neužilgo įvyks ir Chicagos jūrų skautų stovykla. Ji vyksta vėliau, nes jūrų skautai laukia stipresnio vėjo, kuris įtemptų jų būres Pewaukee ežere.

Žalgirio stovyklai vadovavo psktn. V. Kučiauskas, Vilnelės stovyklai — sktn. J. Bobinienė, Kernavėlės stovyklai — psktn. Vita Pavilčiūtė, o jūrų skautų stovyklai vadovaus Eugenijus Šimaitis.

Žalgirio ir Vilnelės stovyklose atsilankė daug svečių, ypatingai liepos 3 d. Tą dieną skautės ir skautai surengė Lietuvių dieną, į kurią atsilankė nemažai kaimynystėje gyvenančių lietuvių, tarp kurių buvo ir didieji skautų prieteliai: vietos klebonas Marčiulionis, p. Daunoras ir p. Markus. Šie taurūs lietuviai užsipelnė didelės skautų padėkos už jų nuoširdų bendradarbiavimą. Tą dieną skautės ir skautai dalyvavo pamaldose Custer bažnyčioje, kur savo lietuviškomis giesmėmis suteikė daug džiaugsmo vietos lietuviams. Vakare stovykloje įvyko gražus laužas su įdomia skautiška programa.

Kernavėlės stovyklą chicagiečiai aplankė liepos 10 d. Pr. Bastys, kurio vasarvietėje stovykla vyko. Jis, kiek įmanydamas, teikė pagalbą stovyklaujan č i o m s skautėms.

Visose stovyklose skambėjo lietuviškos dainos, juokas ir jaunystė.

Skautaitis

DEŠINĖJE: Vaizdai iš Kernavėlės, Žalgirio ir Vilnelės skaučių ir skautų stovyklų.
Vl. Vijeikio nuotraukos

GREETINGS and BEST WISHES
To All The Lithuanian People

CLEVELAND HARVARD LUMBER & DOOR CO.

6000 Harvard Ave. Call VU 3-6000

GREETINGS and BEST WISHES

BILL'S SHOES
SCIENTIFIC FITTING

OUR 32nd YEAR

Eastgate Plaza HI 2-7430

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HEnderson 1-6344

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor - in - chief: Balys Gaidžiūnas • Subscription per year: $10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Prenumerata metams: $10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis • Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, J. Paplėnas, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lietuviška stovykla - lietuviško auklėjimo tęsinys

Svetur gyvendami ir jokios paramos iš savo pavergtos valstybės lietuviškajam jaunimo auklėjimui negaudami, turim manytis tuo, ką patys sugebam suorganizuoti ir išlaikyti. Sava lituanistinė mokykla, savos organizacijos, o svarbiausia — lietuviška šeima padėjo ir padeda lietuviškam židiniui neužgesti.

Vasaros metui atėjus lituanistinės mokyklos poilsiauja. Bet lietuviškos organizacijos, ypač stipresnės ir gausesnės, savo veiklą prasmingai pratęsia į stovyklavimus. Stovyklauja skautai, stovyklauja ateitininkai, stovyklauja neolithuanai, santariečiai ir kiti. Ypač tokiu stovyklavimu pirmauja skautai. Greičiausia, jie bus ir kitas jaunimo organizacijas stovyklauti patraukę.

Lietuviškoji jaunimo stovykla, šiose lietuviškojo auklėjimo bėdos sąlygose, yra verta didelio dėmesio. Čia, susirinkę iš savos apylinkės, ar ir iš toliau atvykę, pagyvena bendra lietuviška nuotaika. Ne tik pasimoko praktiškų dalykų, pasiklauso vyresniųjų paskaitų arba jas ir patys paruošia, bet svarbiausia — stovyklinėj nuotaikoj susikuria netektos tėvynės mielą kampelį. Ir ta, jaunystės dienose svetur sukurta, patiems juntama, matoma ir išgyvenama Lietuvos dalelė vėliau liks ilgiems metams gražiausiu prisiminimu. O žilo plauko sulaukus, ji virs pasakojimu, kur skambės jautri, gražiausių prisiminimų gaidelė: kai mes tada jauni buvom, lietuviškų stovyklų laužus kūrėm, mokėmės lietuvišku gyvenimu gyventi . . .

Lietuviškosios stovyklos yra lietuviškojo auklėjimo tęsinys. O jei taip, tai jos vertos mūsų visų dėmesio. Ir tų, kurie augančių vaikų turi, ir tų, kurie tik iš šalies stebi augančiųjų rūpesčius.

Visi nujaučiame, kad stovyklą, gerų rankų, širdžių ir protų vadovaujamą, dar gerai parinktoje vietoje, ne taip lengva suorganizuoti, ją pravesti ir numatytą programą išeiti. Reikia iš anksto gero pasiruošimo, talkos iš tėvų ir globėjų pusės. Reikia nemažai materialinės, bet ir moralinės paramos.

Nereikia abejoti, kad visi, kurie tik tokias lietuviškas stovyklas rengia, jie apie tai ilgai ir rimtai galvoja. Ir parenka geriausia, ką tos vietos sąlygomis parinkti gali. Kartais jos kiek silpniau pasiseka dėl rengėjų kaltės, bet dažniausia, kai iš šalies pradedama mokyti ir nustatytą tvarką ardyti. Ypač tokių mokytojų — šventadienių stovyklautojais vadinamų. Visad daug patarimų turinčių, bet niekad praktiškai nebandančių tuos patarimus įgyvendinti.

Man žinomi daugelio amerikietiškų organizacijų nuostatai, kur į stovyklas priimdami jaunuolius prašo tėvus pasirašyti, kad per tas dvi stovyklavimo savaites paliks vaikus tik jų vienų kontrolei ir auklėjimui. Šis dėsnis atsimintinas ir lietuviškosios stovyklos organizatoriams, o taip pat ir tėvams, kurie savo vaikus į tokias stovyklas leidžia. Jis įsidėmėtinas, nes tuo paruoštam planui duodamas pasitikėjimas, neardoma nustatytos tvarkos ir duodama daugiausia galimybių išeiti numatytą programą. Lygiai, kaip ir mokykloj, kur ne visi sprendžia tai, kas patikėta spręsti mokytojams.

Lietuviškosios stovyklos praktikuoja jų lankymą. Bet lankymą ne kasdien ir ne kiekvieną valandą, bet nustatytomis dienomis ir valandomis. Nenustatytu laiku jų lankymas yra tik stovyklavimo programos ardymas.

Laikantis šių, kad ir paskubomis parinktų pastabų, reikia tikėtis, kad lietuviška stovykla duos daugiausia lietuviškos naudos. Tik jas, kiek kas išgalim, visokeriopai paremkim.

B. G.

APAČIOJE: Lietuvių skautų stovyklos bendras vaizdas.

Aš mačiau iš kur atsirado toji "liaudies valia"... (2)

TAI BUVO VAIDINIMŲ VAIDINIMAS...

Paleckis pabūgo prožektorių šviesos. - Jis prisipažino, kad raudonoji armija padėjusi užgrobti valdžią. - Bieliauskas dar naujokas. - Pakarklis nervinasi, kad Maskva neatsiunčia "liaudies valios" teksto...

(Girdėjusio ir mačiusio liudijimas)

Turėdamas "specpareigūno" leidimą, dabar sutiktasis tautietis, anuomet--prieš 20 metų, maišėsi Lietuvos Valstybės teatro užkulisiuose, kai tenai vyko tragiškiausias vaidinimas: "liaudies seimo" posėdžiai. Štai jis tęsia pasakojimą, kaip Povilas Pakarklis, Dekanozovo paskirtasis teisingumo ministeris, jaudinosi, kad iš Maskvos dar neatsiuntė teksto kalbos, kurią jis, Pakarklis, turėjo tame spektaklyje atkalbėti.

--Pakarklis atrodė lyg žuvis, ištraukta iš vandens. Slampinėjo nuo vieno prie kito ir vis bandė atkreipti dėmesį, kad, žiūrėkite gi, mano kalbos nėra. Bet vietiniai ir sovietiniai partijos šulai visiškai nesijaudino dėl Pakarklio trypčiojimo. Pakarklis dar ne partietis, šviežias perbėgėlis, prokuroro padėjėjas buržuaziniame apygardos teisme, atrodė kaip ką tik iš piemenų išaugęs pusbernis mėtytų ir vėtytų bernų kompanijoj. Jis vis mėgina įtikinti, kad gal reikia posėdžio atidarymą atidėti, nudelsti, bet Niunka, paspaudęs mygtuką antram skambučiui, dabar žvilgčiojo ne į Pakarklį, o į laikrodį. Lygiai 12-tą jis paspaudė mygtuką trečiajam skambučiui.

Kažinkas taip patvarkė, kad po trečiojo skambučio salėje buvo ir šviesos užgesintos, visiškai taip, kaip vaidinimuose. Gal šviesų tvarkytojai taip padarė tik iš papratimo, o gal ir norėjo parodyt, kad čia tikras vaidinimų vaidinimas...

Scenon išėjo "primadona"--Justas Paleckis, "einąs prezidento pareigas"... Paskui jį--visi Dekanozovo prieš mėnesį paskirtieji ministeriai, su premjero pareigas einančiu profesorium Krėve priešaky. Kaip ir pridera spektaklyje, sceną nužėrė prožektorių šviesa. Paleckio ir jo ministerių akys, o gal ir sąžinė, pabūgo tokios šviesos: visi kaip vienas pakėlė delnus prie veidų ir stengėsi paslėpti juos nuo... nežinau nuo ko labiau, ar nuo prožektorių, ar nuo tautos akių.

Bet iš tamsos atėjo jiems padrąsinimas. Aptemdytoje salėje susirinkę šešėliai sustojo, ėmė ploti ir šaukti--nebe įprastą lietuvišką "valio", o rusišką "ura".

Paleckis sako atidaromąją kalbą. Išgarbinęs "Lietuvos revoliucijos" įvairius momentus ir ypač pagarbinęs lietuvius, paguldžiusius savo galvas kovose prieš Lietuvą, Rusijos revoliucijoje ir pilietiniame kare, staiga isteriškai sušuko:

"Visos tos kovos ir aukos... ilgai buvo ir būtų ilgai dar likusios be vaisių, jei ne ta broliškoji pagalba, kurios susilaukėme iš visada mums brolišku ir draugišku didžiosios Sovietų Sąjungos tautų, ir kurią mums atnešė tautų išvaduotoja Raudonoji Armija!"

Negailėčiau tūzino konjako bonkų Paleckiui, kad jis dabar pasisakytų, ar jis tuos žodžius sakydamas jautė ties savo kojomis tuos šešis brolišku pagalbininkus, gulinčius po prezidiumo stalu į salę nukreiptais automatais, ar gal tada dar nei jam, "prezidentui", dar nebuvo visiškai atskleista "broliškos paramos" technika.

Kalbos pabaigoje Paleckis pamiršo materializmą ir perėjo į metafizinį pasaulį. Pasigyrė apturėjęs apreiškimą. Esą, "man šiuos žodžius berašant, lyg koks simbolis, saulė staiga pasirodė iš už debesų ir viską nušvietė. Taip tegul nušviečia mūsų tėvynę Stalino konstitucijos saulė!"

Po tos "pranašingos" kalbos buvo sudaromas seimo prezidiumas, komisijos, priimama dienotvarkė, priimtas prof. Krėvės lakoniškai pareikštas "liaudies vyriausybės" atsistatydinimas, išklausomi "darbininkų ir valstiečių" sveikinimai...

Dienotvarkės priėmimas vyko jau tokia tvarka, kaip tai Maskvoj daroma. Ją pasiūlė ne vyriausybė (seimo organizatoriai), ne seimo prezidiumas, bet neva atstovai "iš vietų", neva "atsitiktinai", neva kaip ir "iš pačios liaudies gelmių". Bet tos "gelmės" visgi buvo tame pačiame ratelyje, kurs pertraukų ir net posėdžių metu nuolatos zujo užkulisiuose. Pirmą klausimą, dėl valstybinės santvarkos Lietuvoje, pasiūlė prezidiume sėdėjęs J. Grigalavičius. Patį "karščiausį" punktą, dėl Lietuvos įjungimo į Sovietų Sąjungą, pasiūlė Sniečkus. Žemės klausimą pasiūlė valdžios kanceliarijos viršininkas Bauža. Bankų ir pramonės nacionalizacijos klausimą pasiūlė vėliau profsojūzų vadu tapęs Baranauskas. Siūlytojai turėjo pasidalinę korteles su klausimų pavadinimais, ir jie taip vikriai vienas po kito tuos siūlymus skaitė, kad Gedvilas (kuris svarbesniais momentais vis ėmėsi pavaduoti pirmininką senį Adomauską) vos spėjo kalbėti formulę: "Kas už, kas prieš, nėra, priimta". Tik vienu momentu Gedvilas nepastebėjo, kad Adomauskas (Gedvilo nepasiklausęs) davė žodį Bieliauskui, kurs neturėjo kortelės su pavedimu pasiūlyti dienotvarkės punktą, bet kuris (dar neprityręs vyrukas!) sugalvojo ir pasiūlė vieną klausimą savo (liaudies!) iniciatyva. Jo siūlymas buvo--nutarti peržiūrėti visų politinių kalinių bylas ir visus juos, ne vien komunistus, paleisti namo...

Čia Gedvilas (slaptas partietis jau nuo 1934 metų) užprotestavo. Tegu, girdi, liaudies seimas nesikiša ne į savo reikalus! Yra teisingumo ministeris, yra prokuratūra, jie susitvarkys su tuo reikalu. Ne iš tų "liaudies gelmių", iš kurių "reikia", iškilęs pasiūlymas atmetamas. Užtat geresnio pasisekimo susilaukia šį kartą nuo scenos į salę nuvarytas aktorius ir režisorius Romas Juknevičius. Tiesa, siūlymas Juknevičius lyg ir žvilgčiojo į kortelę... Gal ir iš užkulisių jam perduotą... Jo pasiūlymas buvo: kad posėdžių valandos būtų iš ryto nuo dešimtos ligi antros, o po pietų--nuo penktos iki aštuntos.

Tas svarbus pasiūlymas buvo tuojau priimtas. Jis ypač buvo svarbus vis dar tebesinervuojančiam Pakarkliui. Nes buvo jau antra valanda, reiškia, laikas pietų pertraukai. O gal gi per tą laiką atskris lėktuvas iš Maskvos, o gal gi atveš Pakarklio rolę... Rolė Pakarkliui paskirta nepaprasta: jis turi referuoti antrąjį, Sniečkaus pasiūlytąjį klausimą, apie Lietuvos įjungimą į sovietus. Improvizacijų tokiame reikale negali būti. Reikia referuoti tikrą "liaudies" valią", O ta valia dar neatskrido iš Maskvos... Todėl Pakarkliui pertraukos reikia labiau, negu betkam kitam...

(Bus daugiau)

DĖL AUKSO KARDO

Lietuvių kalba einančiame laikraštyje buvo atspausti tulo žmogelio "prisiminimai". Ten menkiname ir niekiname atgimusios lietuvių tautos vadai, pasižymėję darbuotojai ir jų darbų pasekos. Mat, žmogaus garbės ir laisvės priešai bando įbesti "madon" niekinimą ir šmeižtą visko, kas buvo ir yra daroma pavienio žmogaus, tautos, ir žmonijos laisvės ir gerovės labui.

Pulkininkas P. Žilys (Dirvos No. 69-71), dokumentuotai įrodė, kad anie niekinantieji puolimai prieš generolą Silvestrą Žukauską ir kitus tautai nusipelnusius yra be pagrindo--vien prasimanymai, faktų iškraipymai ir šmeižtai.

Kadangi aname rašinyje užsiminta ir apie Amerikos lietuvių aukso kardą, įteiktą gen. Žukauskui, todėl norėčiau vieną kitą faktą tuo reikalu tarti.

Generolui Žukauskui paėmus Lietuvos kariuomenės vadovybę, 1919 m. gegužės mėn., buvo kai kurių iškelta mintis jį, kaip vyriausiąjį Lietuvos jaunutės kariuomenės vadą pagerbti, įteikiant jam aukso kardą. Ta mintis buvo aptarta ir priimta Lietuvos Vyčių organizacijos septintame seime, 1919 m. rugp. 12-14 d., Pittsburgh, Pa., kuriam man teko garbės pirmininkauti ir vėliau būti išrinktam tos organizcijos centro valdybos pirmininku, (Vytis" No. 9, 1919 m., rugp. 30 d.). Vėliau tas seimo nutarimas ir buvo įvykintas.

Tat, garbingos atminties generolą Silvestrą Žukauską pagerbė, įteikdami jam aukso kardą, anuo laiku Amerikos lietuvių organizuoto jaunimo veikliausioji dalis--Lietuvos Vyčiai.

J. J. Bielskis,
Los Angeles

KODĖL PĖDŲ IR INČŲ?

Nueinu kartais į sporto varžybas. Ir kai girdžiu pranešėją per garsiakalbį pranešant, kad Jonas peršoko 5 pėdas ir 10 inčų, visada pagalvoju, kodėl jis nesako, kad peršoko 5 pėdas ir 10 colių. Gerai žinau, kad --inčas ir colis--abu nelietuviški žodžiai, bet colis jau įsipilietinęs.

Suabejojęs atsiverčiau ir lietuvių kalbos žodynus. Pr. Skardžius nieko nerašo nei apie colį, nei apie inčą. O Dabartiniam Lietuvių Kalbos Žodyne colis yra, bet inčo nėra. Bet gal patys sportininkų vadovai man paaiškins, kodėl jie taip pranešinėja. Gal turi kokių mums nežinomų motyvų?

B.V.,
Cleveland

V. RASTENIS TIKRAI GERAI PADARĖ

V. Rastenis tikrai gerai padarė savo rašiniais atidengdamas, kas maskolių valdomoj Lietuvoj dedasi. Ir tuo perbraukė Mizarai per meluojančią marmūzę, kad geriau nutiltų nemelavęs giriant, kad Lietuvoj gerai. Jei Lietuvoj būtų gerai, pats tikrai būtų ten likęs, o dar labiau visi iš šios šalies varomieji būtų senai ten išvykę.

Daugiau tokių drąsių atidengimų, kas pavergtoj Lietuvoj dedasi, kaip ten likę skursta, kenčia.

A. Rukas,
Chicago

DEMOKRATŲ KRYPTIS AIŠKĖJA...

Taikliai pasakė B. G. Dirvos Nr. 81"... mus turi žavėti ne rinkiminiai pažadai, bet asmenys, kurie gali ateiti į valdžią. Sakysim, jau dabar kalbama, kad su Nixonu į valstybės sekretorius ateis C. Lodge, jr., o su Kennedy... Stevensono masto asmuo..." Ir štai SUN-TIMES, Chicago, 1960 m. liepos 17 d. numeryje, šio dienraščio diplomatinis korespondentas Frederick Kuh jau rašo: He (atseit, John F. Kennedy) would have a strong secretary of state and another man of pronounced character as U.S. permanent delegate to the United Nations. It's assumed he would name Adlai E. Stevenson and Rep. Chester Bowles to one or the other of these two important foreign affairs posts. He would have two or three men inside the White House as his confidants..."

Aišku, kad Demokratų partija ir josios prezidentinis kandidatas Sen. J. F. Kennedy visiškai nepabojo buv. Prezidento H. Truman kieto įspėjimo (ir tą įspėjimą sutvirtinusio pabrėžtinu asmenišku nedalyvavimu konferencijoje!) neleisti į Baltuosius Rūmus tokių "pronounced character" vyrukų, kuriais taip puošėsi velionies D.F. Roosvelt laikai ir kurių išgainiojimas pati H. Truman iškėlė į didelio masto politikus...

Ar tai nėra paskutinis skambutis mūsų lietuviams demokratams ir visiems amerikiečiams imtis ryžtingų žygių Jungtinių Valstybių laisvei apsaugoti?

M.V.,
Chicago, Ill.

Bajoras Mikna Riestaragis,
kovotojas, medžiotojas ir nuotykių ieškotojas.

CLEVELANDE ir apylinkėse

• **P. J. Keršis,** ilgametis Dirvos skaitytojas ir rėmėjas, po sunkios ligos, išbuvęs ligoninėj virš mėnesio ir pakėlęs sunkią operaciją, pamažu atgauna jėgas. Kol galutinai nepasveikęs prašo visų klijentų šaukti namų telefonu: OL 7-2521.

• **Vasario 16-tos gimnazijos statybos fondo vajus davė $750.62.**

Clevelando rėmėjų būrelių vadovai kartu ir Balfo direktorius K. Gaižutis surengė vakarą ir pravedė rinkliavą aukų lapais.

Iš surengto vakaro gauta grynо pelno $307.87.

Aukų lapais surinkta — $442.75. Iš viso $750.62.

Pinigai per Balfą pasiųsti Vasario 16-tos gimnazijos statybos fondui.

Aukų lapais gauta:

Po 10 dolerių — J. Graužinis, G. Juškėnas.

Po 6 dol. — V. Civinskas.

Po 5 dol. — V. Audonis, St. Melsbakas, V. Biliūnas, A. Nasvytis, Dr. Williams, P. Drabišius, A. Rukšėnas, V. Bakūnas, B. Gaidžiūnas, Čyvas, M. Blynas, L. Mačytė, V. Gruzdys, B. Steponis, Iz. ir A. Jonaičiai, R. O. Patt, A. Mikoliūnas, A. Silvestravičius.

Po 4 dol. — Janulis.

Po 3 dol. — Br. Pročkienė, J. Dumbras, Krygeris, Sabataitis, Pladys, A. Garmus, D. Kesiūnaitė, V. Giedraitis, V. Valdukaitis, J. Stagniūnas, A. Navickienė, J. Steponavičienė, V. Valys, V. Maurutis, K. Lukas, St. Pabrinkis.

Po 2 dol. — 82; po 1.50 dol. — 5; po 1.25 dol. —1; po 1 dol. — 102.

Rinkliavoje talkininkavo skaučių ir skautų tuntai, akademikai skautai ir neolithuanai.

Visiems aukojusiems, prisidėjusiems ir padėjusiems pravesti vajų dar kartą nuoširdžiai dėkojame.

Būrelių Vadovai

Ir šiemet Šv. Jurgio parapijos išlaikymui suruoštas "karnavalas" davė pelno, bet kaip matome, pats parapijos kleb. kun. Bartis turėjo išsijuosęs padirbėti, skaitydamas smulkius pinigėlius.

V. Pliodzinsko nuotrauka

NAMAI PARDAVIMUI

3 šeimų 5-5-3, prie pat Naujos parapijos, gazo krosnys, geros pajamos, dvigubas garažas. Nebrangus.

2 šeimų 5-4 prie E. 127 gt., dvigubas garažas, gazo krosnys. Mažas pradinis įmokėjimas.

1 šeimos, mūrinis, Naujos parapijos rajone, garažas, gazo krosnis. 1 miegam. žemai, 2 mieg. viršuj.

4 šeimų po 5 kamb. apartamentas, mūrinis, gazo krosnys, garažai.

Turime daug namų įvairiose miesto dalyse. Taip pat turime farmų-ūkių.

Šaukite — **Antanas Gailiušis,** tel. **MU 1-7014,** atstovas

EAST SHORE REALTY

780 E. 185 St. IV 1-6561

(85)

• **Ieškau pirkti** gerame stovyje vartoto automobilio (1955-1956). Siūlyti: GL 1-0883.

Parengimų kalendorius

* RUGPIŪČIO 14 D. Lietuvių Piliečių Klubo narių gegužinė Shlapnic Grove parke prie Solon, Ohio.

* RUGSĖJO 10 D. Pilėnų Tunto skautams paremti pobūvis. Rengia Tėvų Komitetas.

* RUGSĖJO 24 D. Dirvos 45 metų sukakties spaudos balius Slovenian Auditorium.

* SPALIO 2 D. Neringos skaučių tunto dešimtmečio iškilminga sueiga-vakaras.

* SPALIO 15 D. SLA 136 kuopos rengiamas Čiurliono Ansamblio pramoginio okteto koncertas.

Parduodamas namas,

1 šeimos, 2 aukštų, gasu šildomas su dvigubu garažu, 150 St. prie St. Clair. Skambinti (išskyrus sekmadieniais) MU 1-6259.

3 šeimų namas

Geram stovyje, puikus pirkinys pelnui. Yra 3 mašinų garažas. Parduoda už $11,800. Šaukite Mr. Kaucnik IV 1-1042. (88)

Šimtai naujų skaitytojų, pradėję skaityti Dirvą ir ja džiaugiasi. Pasiteiraukit, ar Dirvą skaito jūsų pažįstami ir kaimynai. Jei ne-- atsiųskit jų adresus. Jie Dirvą gaus dvi savaites nemokamai.

Paskutinės šnektelės apie Chicagos parodą

Sekmadienį, po Žalgirio mūšio apvaikščiojimo, LB Chicagos apygardos valdyba pasikvietė lietuviškosios spaudos bendradarbius ir patiekė paskutinę sąžinės apyskaitą apie Lietuvos paviljoną tarptautinėje parodoje Chicagoje.

Pirmiausia vald. narys Donatas Bielskus parodė filmą apie parodą ir Lietuvos paviljoną.

Pirmas plačiau kalbėjo paviljono direktorius dail. A. Valeška, nupasakodamas visus paviljono rūpesčius. Imdamąsis to darbo, jis nepabūgo nei "naminio karo, nei pogrindžio ėdimo". Dar parodai neatsidarius, "opozicija" jau pradėjo intrygas ir kalbėjo kad tai būsiąs tautos išdavimas...

Apygardos pirmininkas J. Jasaitis, trumpai apžvelgęs visą paviljono rengimo eigą, pasidžiaugė mūsų laimėjimais tarptautiniame pasirodyme. Kaip jau žinome, Lietuva parodoje gavo du garbės diplomus, kurie kabo Lietuvos konsulate Chicagoje. (Tris diplomus gavo tik vienintelis Vak. Vokietijos paviljonas, iš 22 dalyvavusių valstybių po du diplomus gavo tiktai šešios valstybės, jų tarpe ir Lietuva). Be to, Lietuva pakviesta dalyvauti trijose panašiose parodose: San Paulo, Minn., Kansas City ir Kanados valdžios kvietimas, pasirašytas prekybos ministerio, dalyvauti Kanadoje rengiamoje parodoje Šv. Lauryno jūros kelio atidarymo proga. Tikima, kad dalyvavimą toje parodoje organizuos Kanados LB.

Baigdamas savo žodį pirmininkas priminė, kad paviljono įrengimo reikalu buvo kreiptąsi ne į vieną p. Valešką, bet ir į kitus dailininkus. Tačiau vienas užsiprašė penkis, kitas net septynis tūkstančius dolerių. Žinoma, iš to niekas negalėjo išeiti... Dail. Valeška pažadėjo paviljoną įrengti už du tūkstančius ir dar pridėjo: "Jei kas liks--bus jūsų, o jei truks--mano..."

--Jei ne dail. Valeška, Lietuva paviljono parodoje būtų neturėjusi. Todėl jam priklauso visų mūsų didelė padėka,--baigė pirmininkas J. Jasaitis.

Susirinkusieji dail. A. Valešką pagerbė nuoširdžiomis ovacijomis. Visi jaučia, kad tų Bendruomenės pinigų nė iš tolo paviljonui nepakako... Bet p. Valeška niekam nesigiria kiek jis prie Lietuvos paviljono asmeniškai prilopė...

Prasidėjo paklausimai ir diskusijėlės, kuriose dalyvavo kun. J. Prunskis, Alg. Antanaitis, p. Juškevičienė, Bal. Brazdžionis ir kt. Daugiausiai buvo klausinėjama, kodėl LB tą reikalą nešti pasiėmė, ką tuo laiku veiké veiksniai ir t. t. Bet uoliausias klausėjas ir diskusininkas šiuo kartu buvo žurn. St. Daunys. Jis išreiškęs padėką ir pagarbą Chicagos LB vadovams, dail. Valeškai ir kt. paviljono rūpintojėliams, iškilmingai paklausė:

--O kur mūsų veiksniai? Kur ALTAS, kur VLIKAS, kur kiti? Kur rūpestis ir vargas--iš ten pabėga... Kur mūsų turtingos ir garbingos organizacijos? Zuikiai ...--beviltiškai numuojo ranka kalbėtojas.

--Kreipėmės į visus, kreipėmės...--aiškina išsigandęs pirmininkas.

--Malonėkite konkrečiai: į ką kreipėtės ir kokius gavote atsakymus, -- trumpai nepaleidžia klausėjas.

Dail. A. Valeška

--Kreipėmės į ALT Vykdomąją Tarybą ir ALT Chicagos skyrių kad pagelbėtų išleisti parodoje nemokamai platinamą leidinį Lithuania.

--Aha, ir ką atsakė?

--Chicagos ALT skyrius visai nieko neatsakė. Vykdomoji Taryba paprašė prisiųsti du egz. jau išleisto Lithuania, pažadėdama reikalą pasvarstyti. Bet iki šiol jokio atsakymo dar negavome. Kreipėmės į SLA. Gavome labai malonų atsakymą, kad mūsų raštas multiplikuotas ir išsiuntinėtas visiems Vykdomosios Tarybos nariams. Bet daugiau nebeatsakė nieko. Kita turtinga lietuviška organizacija--LRKSA neatsakė nieko. Todėl vieni tesugebėjome išleisti tik 15,000 knygelės egzempliorių. Ir tai spaustuvėje įlindome į skolą 800 dolerių. Iš viso aukų iš visuomenės gavome apie 3,000 dolerių, bet išlaidų buvo daugiau. Tačiau esame pasiryžę, žūt būt, visiems piniginį žodį tęsėti...

--O į politines partijas ar kreipėtės?

--Kreipėmės, o kągi veiksime. Atsiliepė trys: pirmoji Tautinės Sąjungos Chicagos skyrius su stambiausia auka, Lietuvių Fronto Bičiuliai ir Liet. Valst. Liaudininkų S-gos Chicagos skyrius. Kreipėmės į kitas organizacijas, klubus ir klubelius. Vieni atsiliepė, kiti--ne. Parašėme laiškus 50-čiai daktarų. Atsiliepė tik du...

--Chicagoje, Clevelando pavyzdžiu, yra susikūręs taip vadinamas Demokratinių Grupių Sambūris,--klausia toliau žurn. St. Daunys,--Ar kreipėtės į juos, kad papurtytų savo partijas, paragindami prisidėti prie šio svarbaus lietuviško reikalo?

--Kreipėmės, bet niekas neatsišaukė ir nebendradarbiavo...

Agr. J. Bertašius, apygardos valdybos iždininkas (ir Lietuv. Valst. Liaudininkų S-gos centro val-bos sekretorius) tuo reikalu davė platesnį paaiškinimą: tos grupės tarėsi dėl Bendruomenės rašto ir priėjo nuomonės, kad tai nėra politinis reikalas... Tada, sakė p. Bertašius, aš jiems pasakiau "gudby", nes tai atsiduoda šeško kvapu...

Toliau buvo duota progos korespondentams išgirsti mūsų paviljone budėjusių mergaičių pasakojimus, ką jos parodoje patyrė, kaip apie Lietuvos paviljoną atsiliepė mūsiškiai ir kitataučiai. Mergaičių įspūdžius į juostą įrekordavo tos srities specialistas A. Martinkus.

Lankytojai labai domėjosi Lietuvos paviljonu. Ir vis girdėdavosi pastaba: "very nice". Svetimieji menininkai prie paviljono prastovėdavo ištisas valandas studijuodami negausius mūsų eksponatus. Daugis klausinėjo mergaičių, ar jos pažįsta tuos žmones, kurie visa tai padarė, kur juos būtų galima sutikti, pamatyti? Kiti klausinėjo, kur galima įsigyti šitokių dalykų, ypač tautinių audinių ir nerinių. Moterys labai domėjosi mergaičių tautiniais drabužiais ir gintaro karoliais. Labai daug lankytojų prašė leisti mergaites nusifilmuoti ir nusifotografuoti su jomis mūsų paviljone. Atėjo moteris su septyniais savo vaikučiais ir paprašė leidimo nusifotografuoti su jomis. Paskui ji reiškė didelę padėką. Vienas amerikietis paklausė:

--Ar čia atstovaujama bolševikų pavergta Lietuva?

--Ne, čia yra laisvoji Lietuva,--atsakė mergaitės.

Tada vyras patenkintas nusišypsojo ir paprašė leisti su jomis nusifotografuoti.

Labai daug lankytojų įdomavosi mūsų velykiniais margučiais, gražiame krepšelyje padėtais ant staliuko. Visi stebėjosi, kaip taip galima padaryti? Nepaprastai daug lankytojų klausinėjo apie Lietuvos praeitį, istoriją. Mergaitės aiškino kiek išgalėdamos, nes tam buvo pasirengusios. Viena, prabangiai apsirengusi amerikietė, ypač daug klausinėjo apie Lietuvą. Mes ją švietėme kokią valandą, sako mergaitės. Ir kai patyrė, kad Lietuva yra bolševikų pavergta --graudžiai apsiverkė...

--Tai kitataučiai daugiausiai buvo patenkinti?

--Nematėme nė vieno, kurs būtų susiraukęs ir nepatenkintas. Daugiausiai nueidami pasakydavo: "Little Lithuania, but nice".

--O kaip mūsiškiai?

--Susiraukusių ir nepatenkintų irgi nedaug tematėme. Daugiausia sakė, kad šiemet geriau negu pernai. Bet viena pasipūtusi lietuvė poniutė, pasižiūrėjusi į mozaikinį staliuką ir tris šikšnelėmis išpiautus kėdelius, su panieka tarė: "Ir sumanė ką išstatyti parodoje... Tur būt, kur ieloje išmestus radote... Reikėjo paprašyti manęs--būčiau paskolinusi savo žalsvus fotelius. Mūsų furničiai kaštuoja penkis tūkstančius dolerių..." Bet po to tuoj atėjo vienas solidus amerikietis, pasižiūrėjo į mūsiškius furničius ir tarė: "Nuostabiai įdomus dalykas. Esmi pirklys ir ar galiu pradžiai užsakyti tūkstantį tokių setų?".

Dar viena įdomi smulkmena. Pirmąją parodos dieną subėgę kitų paviljonų direktoriai stebėjosi mūsų tautiniais rūbais apsirengusiomis mergaitėmis. Kitą dieną indės, lenkės ir kt. jau dėvėjo savo tautinius rūbus. Kurie neturėjo mergaičių, išstatė manekenus su tautiniais drabužiais.

Alb. V-nas.

LIETUVIŲ KLUBAS
ir
SVETAINĖ

Lietuvių Svetainėje renkite lietuviškus parengimus, o poilsį praleiskite tarp savųjų Klube.

— Cleveland —

6835 Superior Avenue EX 1-1143

EAST CLEVELAND—EUCLID & SUPERIOR AVE.
SAVINGS EARN 4% ACCOUNTS INSURED TO $10,000
OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON
SUPERIOR SAVINGS
HOME AND REMODELING LOANS
CORNER 68TH—SUPERIOR AVENUE

JAKUBS & SON
FUNERAL HOMES
Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.
6621 Edna Avenue EN 1-1763
936 East 185 St. KE 1-7770

GREETINGS and BEST WISHES
To All the Lithuanian People
GEORGE V. WOODLING

Geriausi sveikinimai ir linkėjimai visiems lietuviams
J. & E. FABRICATING CO.
CUSTOM BUILT FORMICA SINK TOPS and BAR TOPS
1970 East 84th St. SW 1-2711

KERELIS BROS.
CONSTRUCTION CO.
STATOME ĮVAIRIUS REZIDENCINIUS, MEDICINOS IR PREKYBOS TIKSLAMS SKIRTUS PASTATUS.
ARCHITEKTAS ATLIEKA PLANAVIMĄ PAGAL JŪSŲ PAGEIDAVIMĄ.
REpublic 7-8949
6350 S. ALBANY AVE.
CHICAGO, ILL.

20 metų tos srities praktika
Vokiečių radijų taisymas
TELEFUNKEN
Authorized Factory Service
TELEFUNKEN HI-FI STEREO SETS
SCHWAB RADIO & T. V.
Sales and Service
11615 DETROIT AVENUE
CLEVELAND 2, OHIO
Sandėlyje didelis pasirinkimas įvairiausių modelių
LAKEWOOD 1-4669

DIRVA

Nr. 85 1960 m. liepos 25 d.

KAS IR KUR?

• **St. Gegužis** įėjo į SLA Pildomąją Tarybą mirusio v i c e p irmininko Maceinos vieton.

• **Tėvynės redaktorium** ir toliau perrinktas p. Vasil, prieš kurį kuopose papurkštaujama, bet centre neatsiliepia.

• **Vilniuje, prie Gedimino pilies,** buvo atidengtas Žalgirio mūšiui paminėti paminklinis akmuo.

• **Ona ir Juozas Ginkai,** žinomi brooklyniečiai, liepos 23 d., kaip kasmet, išvyksta atostogauti prie Jurgio ežero New Yorko valstybėje. Kartu su jais atostogaus ir sūnus Juozas su žmona. Atgal Brooklyne žada būti rugpiūčio 13 d.

• **Jono Meko** straipsnį "Amerikos naujoji kinomatografija: tendencijos ir klimatas" įsidėjo birželio mėn. numery prancūzų žurnalas "Cahiers du Cinema", plačiai skaitomas kinomatografininkų sluoksniuose.

• **Iš Kanados į Lietuvą** Maskva nusivežė 8 raudonus lietuvius: E. Byrienę, K. Lušką, S. Karvelį, P. Kisielienę, A. Maldeikienę, A. Rusienę, J. Svirplienę ir P. Suplevičių.

• **V. Numgaudas,** iš Chicagos, mokėdamas prenumeratą atsiuntė ir $5.00 auką.

Amerikos Balso pareigūnas inž. P. Labanauskas, Žalgirio mūšio sukakties minėjimo parade Chicagoje užrašo pasikalbėjimą su Vaičiūniene.

A. Gulbinsko nuotrauka

DIRVAI AUKOJO

Prenumeratą pratęsdami, Dirvą aukomis parėmė:

Ambrosė A., Newark	$2.00
Mažionis J., Washington	5.00
Šimkaitis O., Tampa	1.00
Šimkus J., Toronto	2.00
Rudokas J., Canada	5.00
Petraška Ed., Omaha	1.00
Plaušinaitis B., Sioux City	1.00
Kiesylis A., Chicago	2.00
Kazakas P., Brazilija	2.00
Spirikaitis A., Garfield Hght.	2.00
Vaitaitis A., Littleton	5.00
Žmuidzinas V., Rochester	1.00
Šimkus M., Chicago	3.00
Nagys J., Chicago	1.00
Laskus O., Chicago	1.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame.

PHILADELPHIA

Bronius Vigelis su šeima keliasi Kalifornijon

ALT S-gos Philadelphijos skyriaus ir daugkartinis jos valdybos narys Bronius Vigelis su visa savo šeima šį rudenį keliasi į Kaliforniją. Jam pagerbti yra ruošiamos išleistuves, kurios įvyks p. Bakuckų rezidencijoj — Cambridge, N. J. rugpiūčio 13 d., 6 val. Visi skyriaus nariai kviečiami kuo skaitlingiausiai dalyvauti, užsiregistruojant iš anksto pas valdybos narius.

Skyrius netenka vieno iš jo atgaivintojo bei tauraus lietuvio, kuris buvo visų Philadelphijos lietuvių mylimas ir gerbiamas. Iš savo pusės ALT S-gos Philadelphijos skyrius linki laimingos kelionės, gi persikelus, nedelsiant įsijungti į lietuvių visuomeninį gyvenimą.

V. M.

BOSTON

Bostono BALFo skyrius rugpiūčio 21 d. rengia savo metinę gegužinę Romuvos parke, Brocktone. Bus įdomi programa, todėl laukiama daug svečių iš plačios apylinkės.

Ričardas Lizdelis (P. O. Box 1208 Winston-Lalem, North Carolina) lankėsi Bostone ir papasakojo savo įspūdžius iš kelionės po komunistinę Kubą.

Bostono vyr. skautės ir skautai Vyčiai liepos 17 d. surengė bendrą išvažiavimą į Duxbury, Mass., pusiasalį. Ten balto smėlio kuopose jaunimas pažaidė, pasidegino saulutėje, o daugiau įkaitę gaivinosi skaidriame, nors ir gana šaltame Atlante. Prie didelio apetito maistui greit išsekus atsirado narsuolių, kurie net tris didžiulius vėžius iš jūros už uodegų ištraukė.

Šešėliams pailgėjus ir raudonai saulutei pasislėpus už horizonto, jaunimas vėl traukė atgal į dar neatvėsusį miestą, pakelėje sustodami Sandaros klube, Brocktone, skanios "pycos" užvalgyti.

Regina Leveckytė, Birutė Banaitytė ir Vidą Mališauskaitė atostogas praleidusios Osterville Manor, Cape Cod, grįžo Bostonan.

Šiomis dienomis Philadelphijoje vyksta Amerikos moterų biznierių ir profesijonalių suvažiavimas, į kurį vyksta delegacijos iš kiekvieno steito. Massachusetts valstybėlės delegacijai vadovauja advokatė J. Šalnienė. Tai didelė veikėja netik lietuvių, bet ir amerikiečių tarpe.

Rom. B.

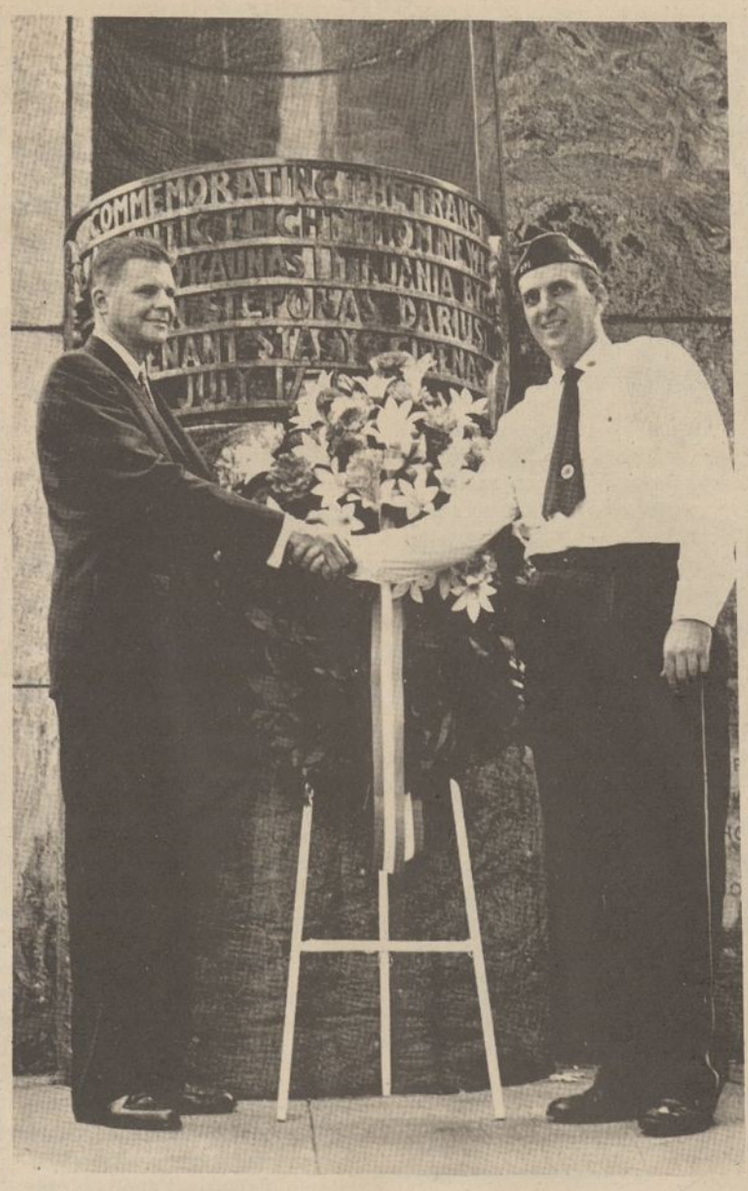

Dariaus-Girėno veteranų posto komand. F. Gray (dešinėje) dėkoja senatoriui T. B. Morton, padėjusiam vainiką prie lietuvių didvyrių pamiklo, dvigubų sukaktuvių minėjimo proga.

V. Noreikos nuotrauka

Braškių ir rožių šventė Vasario 16 Gimnazijoje

Liepos 9 d. Vasario 16-sios Gimnazijoje buvo suruošta jau antrą kartą rožių ir braškių šventė, kurios svarbiausias tikslas parodyti visiems, ką patys mokiniai gali, o taip pat pagerbti daugiausiai darbui laisvo laiko paaukojusius mokinius.

Ši šventė susidėjo iš dviejų dalių. Pirmoji skirtoji rožėms prasidėjo 17 val. salėje. Jos metu

"Gimnazijos parko valstybės karalienė "Nijolė (Ošurkaitė) ir princas Zigfridas (Počiulis) suteikė įvairius titulus labiausiai nusipelniusiems mokiniams ir Dr. J. Deveikei, vaisių sodo ir braškyno steigėjai, Motinos titulą.

Po linksmosios dalies seké užkandžiai ir mėgstami šokiai.

Antroji dalis buvo, jau sutemus, parke, kur prie elektros šviesos braškių karaliūnas Ričardas (Baliulis) ir karalienė Elena (Keleryté) pranešė, ką gali jaunoji ir darbščioji Lietuva. Pagal paskelbtą manifestą, mokinių jėgomis užsodinta 85 braškių eilės po 12 m. ilgumo ir dar daugiau sodinama. Šiemet iš jų buvo gauta apie 1000--1300 svarų. Vitaminų ištroškę mokiniai labai atsigavo ir iš ūkininkų pusės nebuvo mažiausio skundo, kad nors vieną braškę mūsų mokiniai būtų nuskynę.

KREPŠININKŲ LAIMĖJIMAS

Mannheimo stadione, 1960 m. birželio mėn. 29 d., Lietuvių Vasario 16-sios Gimnazijos krepšinio rinktinė sužaidė draugiškas krepšinio rungtynes prieš Basketball Club Mannheim jaunių rinktinę, kuri yra viena iš pajėgiausių jaunių vienetų Vokietijoje.

Rungtynių atmosfera visiems žaidėjams buvo neįprasta, nes šitos rungtynės buvo žaidžiamos prieš Harlem Globetrotters pasirodymą Mannheime, kuris į Mannheimo stadioną sutraukė per 3000 žiūrovų. Savaime suprantama, kad toks didelis žiūrovų skaičius jaudino jaunuosius žaidėjus, ypatingai Vasario 16 Gimnazijos krepšininkus, kurie pirmame kėlinyje buvo visai pasimetę ir jį pralaimėjo 20:13.

Niekas nesitikėjo, kad antrajame kėlinyje padėtis pasikeis, buvo manoma, kad rungtynes teks pralaimėti. Maloniai buvome nustebinti, kai antrajame kėlinyje mūsų krepšininkai paėmė iniciatyvą į savo rankas ir nepaprasta sparta pradėjo mažinti priešininko persvarą. Antram kėliniui įpusėjus, jie jau vedė 5 taškais ir šitą persvarą iki rungtynių pabaigos padidino iki 13 taškų, nugalėdami savo priešininką, Basketball Club Mannheim jaunius, 52:39 (13:20).

Rungtynių metu pranešėjas daugel kartų iškėlė Lietuvių Vasario 16 Gimnazijos krepšininkų aukštą žaidimo lygį ir vokiečių spauda plačiai aprašė šitas rungtynes.

Už Vasario 16 Gimnaziją žaidė: Baliulis, Bauras, Dičpetris, Getneris, Jasevičius, Kušneraitis, Valiauga ir Vitkus.

ltf.

Kanados lietuviai ruošiasi Lietuvių Dienai

Vasaros laiką skaitau pačiu nedėkingiausiu metų laikotarpiu visuomeninei veiklai. Šiltas ir saulėtas oras gundo žmogų mesti įvairių organizacijų posėdžius. Pridėjus dar atostogas — gaunama tikra lietuviškojo gyvenimo stagnacija, nes po darbo, kiekvienas stengiasi palikti tvankų miesto orą, išlėkti kur nors prie ežero, į gražią gamtą. O Kanadai gamtos grožio tikrai netrūksta! Ypač Ontario prov. šiaurė, kur ir pasipyla tūkstančiai amerikiečių ir kanadiečių turistų prie "kabinų", motelių ar ištaikingų viešbučių.

Dalis lietuvių ten ir nukeliavo. Tačiau, atrodo, daugumas sukasi 150 mylių spinduliu nuo Toronto ir Hamiltono, išstatydami savo palapines (skautai, ateitininkai, sportininkai), arba apsistodami Springhursto ir Wasagos vietovėse, kurias dažnai mėgstama vadinti lietuviška Palanga.

Čia sekmadieniais yra laikomos pamaldos, čia jau veikia lietuviškos krautuvės, maudyklėse girdima daugiausiai lietuvių kalba, o pačių tautiečių sutiksi ne tik iš Toronto, Hamiltono ar Windsoro, bet gali rasti iš Chicagos, Detroito ir Clevelando! Taigi, Palangos vardo suteikimas, atrodo yra pilnai pateisinamas.

Tiesa, negalima pasakyti, kad lietuviškas visuomeninis gyvenimas visiškai atsidūrė atostogų sezone. Štai, beveik visos Kanados lietuvių kolonijos, surengė birželio trėmimų minėjimus. Vienur jis įvyko uždarose patalpose, kitur buvo pravesta vieša demonstracija miesto gatvėmis. Kanados Pabaltijo Federacija nuėjo dar toliau, išvesdama lietuvius, latvius ir estus motorcadai į Kanados sostinę (daugiausiai dalyvavo iš Toronto, Montrealio, Hamiltono ir St. Catharines) su transparentais, įvairiais antikomunistiniais šūkiais. Gaila, kad dalyvavo nedidelis mašinų skaičius (apie septyniosdešimt penkios) ir nepilnai pavyko pravesti numatytą programą pačioje Ottawoje. Bet mažiausiai 60% tikslas atsiektas: pasimatyta su Ministerio Pirmininko sekretorium (jis pažadėjo rugpiūčio mėn. išrūpinti atskirą audienciją pas J. Diefenbakerį), ilgiau išsikalbėta su parlamento opozicijos vadu, buv. Kanados užsienių reikalų min. L. Pearson. Jis čia turėjo progos pabaltiečių delegacijai pareikšti, kad vienoje televizijos programoje, jis buvo klausytojų blogai suprastas, (L. Pearson pareiškė, kad geriau yra komunistinė vergija — jos koncentracijos stovyklos, negu atominis žmonijos sunaikinimas!), kad jis žinąs Pabaltijo tautų nelaimę ir vargus. Aišku, po vizito delegacija kartu nusifotografavo su L. Pearson.

Tuo tarpu Kanados "auksinių vakarų" dalies lietuviai suruošė savo suvažiavimą, panašų į Kanados Lietuvių Dienas, rengiamas Quebeco ir Ontario prov. Negalima pamiršti ir vilniečių Joninių su puikiu Grandinėlės koncertu.

* * *

Kalbant apie Lietuvių Dieną, reiktų kiek ilgiau sustoti ties jau septintą iš eilės šiemet rengiama Toronte, rugsėjo 3-4 d.d. Pereitų metų LD Hamiltone sukėlė gan daug triukšmo. Toks "kabliukas" buvo rastas Hamiltono Lietuvių Namų valdybos, o ypač jos pirmininko, kada Lietuvių Dienos Organizacinis Komitetas atsisakė nuo lietuvių kino salės patalpų. Ir po Lietuvių Dienos, dar ilgai spaudoje buvo tampomos kai kurių organizatorių pavardės spaudoje, nežiūrint, kad šventėje dalyvavo beveik 3000 asmenų, ji atnešė 2,200 dol. pelno, kurių 500 dol. buvo paskirti literatūros premijai.

Kontraste pereitiems metams, šiemetinė Kanados lietuvių šventė vyksta ramioj atmosferoj: spaudoje retkarčiais pasirodo tik trumpos, oficialios, žinutės, vengiant visiškai informavimo visuomenės, apie atliekamą darbą. Nežinomi net organizacinio ir garbės komitetų sąstatai, neaiški ir pati programa. Kalbama, kad bus JAV ir Kanados lietuvių tautinių šokių šventė, trumpai pranešta apie pagrindinį kalbėtoją Dr. St. Bačkį. Pridėjus žinomą Scarboro sporto areną (joje vyks šeštadienio ir sekmadienio programą) ir LD proga leidžiamą tradicinį leidinėlį — atrodo būtų ir viskas.

Gaila, kad Toronto LB patėviškom akim žiūri į šią lietuvių tautinę ir politinę demonstraciją. Juk ji ne už kalnų, tik rugsėjo 3-4 d.d.! Gal ir teisingai sakoma, kad Toronto LB pirm. J. R. Simanavičius visą darbą atideda iki... laiko rodyklės rodys be penkių dvyliktą...

* * *

Kanados angliškoji spauda, radijas ir televizija plačiai atžymėjo a. a. Juozo Krakausko mirtį Hamiltone. Velionis buvo susirgęs polio liga ir išgulėjęs ligoninėje savaitę laiko, mirė eidamas 44 m.

Kodėl jis buvo vertas angliškai kalbančios visuomenės tokio didelio dėmesio? Pasirodo, kad Montrealyje gimęs lietuvis, prieš karą buvo garsus angliškosios beisbolo lygos žaidėjas. O kaip žinome, beisbolas yra tautinis JAV sportas, kuriame išsimušti iki pačių "aukštybių" nėra taip lengva.

K. Baronas

Mažosios lietuvaitės, dalyvavusios Chicagoj Žalgirio mūšio ir Dariaus-Girėno skridimo sukakčių minėjime.

A. Gulbinsko nuotrauka

Brooklyne įvykusiam Dariaus-Girėno minėjime dalyvavo virš 300 dalyvių. Iškilmėms vadovavo Jonas Šaltis. Invokaciją kalbėjo Tėvas L. Andriekus. Kalbas pasakė V. Sidzikauskas ir J. Valaitis. Nuotraukoje dalis minėjimo dalyvių prie Dariaus-Girėno paminklo.

Nuotr. V. Maželio

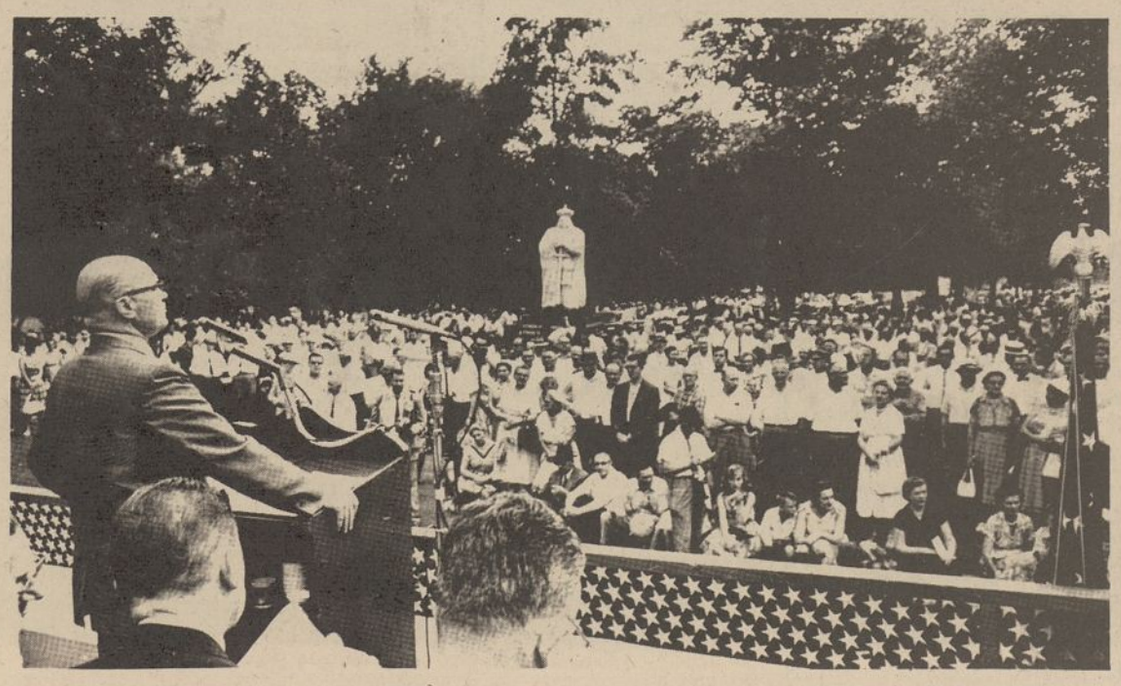

Lietuvos konsulas dr. P. Daužvardis kalba į minią lietuvių, kuri buvo susirinkusi Žalgirio mūšio ir Dariaus-Girėno skridimo sukakčių minėjime Chicagoje. Gilumoje matyti milžiniška Vytauto Didžiojo statula, kuri buvo vežama parade.

A. Gulbinsko nuotrauka